

ILUSTRIRANI

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8.-, ZA DIJAKE KRON 6.-; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10.-, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13.-

GLASNIK

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 22. JUNIJA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 43

Náš podmorski čoln na straži • Admiral Haus in njegov štab • Nezgoda • Frater Sabbas pri kuhinjskem opravihu • Odkritje spomenika na soškem bojišču • Pogled na ruske zakope • Bratitelj Verduna, general Pétain • Pozorišče obupnih bojev pri Mort Hommu • Skladatelj Smetana

Prestolonaslednik pregleduje čete pred zmagoslavnim nastopom na južnem bojišču.

Rožlin in Urjanko.

Po narodni pesni
spisal
dr. Leopold Lénard.

III.

(Dalje.)

d onega žegnaja je Rožlin pogosteje prihajal v Dolenjo vas. Ustavljaj se je v gostilni in dajal ljudem za pijačo. Bil je prijazen in z denarjem ni štedil, zato so ga bili kmetje vedno veseli, kadar je prišel. Tudi Rožlin se je slednjič čutil tu nekako domačega in svobodnega. Odložil je orožje, samo sekiro je imel vedno poleg sebe, ker je tako stara razbojniška navada. Poklical je godca Marka, da je zaigral, in prišla je tudi mladina in zaplesala. Godba je bila zastonj in pijača zastonj, kdo bi se ne poslužil take prilike?

Zlasti na jesen, ko je bilo glavno delo po poljih storjeno, je prihajal Rožlin bolj pogosto in njegov prihod je vedno povzročil zabavo v gostilni. Tudi Alenčica je redno prišla v gostilno, kadar je izvedela, da se je prikazal Rožlin. Začetkom je prihajala v spremstvu svojega moža, Rožlin je včasih prisedel k njima, pogovarjal se je z možem o tem in onem, Alenčica je pa molčala, a oči je imela vedno uprte na razbojnika.

»Škoda za človeka,« rekel je nekoč Zamuda Alenčici, ko sta se zvečer vračala iz gostilne domov. »Saj bi ne bil tako napačen človek, mož je pameten in pogumen, človek se tako lahko ž njim pogovarja, samo ako bi se lotil kakšnega drugega opravka. Denar se mora služiti na pošten način, razbojništvo pa ne more biti Bogu prijetno, naj reče kdo kar hoče.«

Tako je godrnjal Zamuda bolj sam s sabo, kakor pa govoril z Alenčico, ko sta se vračala domov. Ženka mu je pa odgovorila:

»Ali je on kriv, da je zašel na tako pot?«

»Kaj ti veš?«

s silo so jo vzeli in odpeljali v grad. Rožlin je ubil dotičnega človeka in zbežal v gore. Ali stori kmetu kaj hudega? Če pa jemlje gospodi, kaj zato? Saj je nakradla in naropala pri ljudeh.«

Zamuda je pogledal svojo ženo in samo rekel:

»Kakšna si danes!«

Nekaj časa sta molčala, potem je pa Alenčica vprašala moža nekoliko plaho in v zadregi:

»Ali bi imel ti pogum, da bi tako maščeval mene, ako bi mi kdo storil kakšno krivico?«

Zamuda je pa spet pogledal svojo ženo in rekel zategnjeno:

»Kaj pa ti je danes?«

Tako sta prišla domov, Alenčica pa ni govorila ves večer ničesar več. Doma sta se vlegla spat. Zamuda je takoj pričel smrčati, Alenčica se je pa napol dvignila v postelji in dolgo časa gledala skozi majhno okno, ki se je nahajalo v steni poleg postelje, v mesečno noč gori proti Črnim goram.

Na jesen je Zamuda odpotoval za dolgo časa po svojih kupcijah in Alenčica je ostala s fanti sama doma. Kadar je prišel Rožlin v Dolenjo vas, je šla Alenčica v gostilno ter je ž njim plesala in pila.

Ko so pričeli preganjati razbojnike, je prihajal Rožlin nekoliko bolj poredkoma v Dolenjo vas in bil je nekoliko bolj previden, opustil pa svojih prihodov ni.

Sosed Luka je prihajal skoraj vsak večer v gostilno. Kaj je pa tudi hotel? Doma mu je žena vedno regljala na ušesa, da ji ni bilo mogoče priti v besedo. Nobena reč ji ni bila prav in radi vsake stvari se je znosila nad možem.

»Nič ni imela, kot krilo in rokavce, še črevljev ne, ko sem jo vzel. Mislil sem, da bom dobil pohlevno žensko, sedaj me pa toliko bolj trpinči,« vzdihoval je včasih

»Saj sem že poskusil, še pred leti,« vzdihnil je sosod Luka, »pa je bil ogenj in vihar. Pričela je tuliti, da jo zaničujem, ker je bila revna in ni imela dote. Vedno ima take domišljije in vedno me trpinči ž njimi.«

»Pa bi jo enkrat krepko pretepel. Morda bi jo to ozdravilo? Saj veš: krava sita in žena bita, pravi pregovor.«

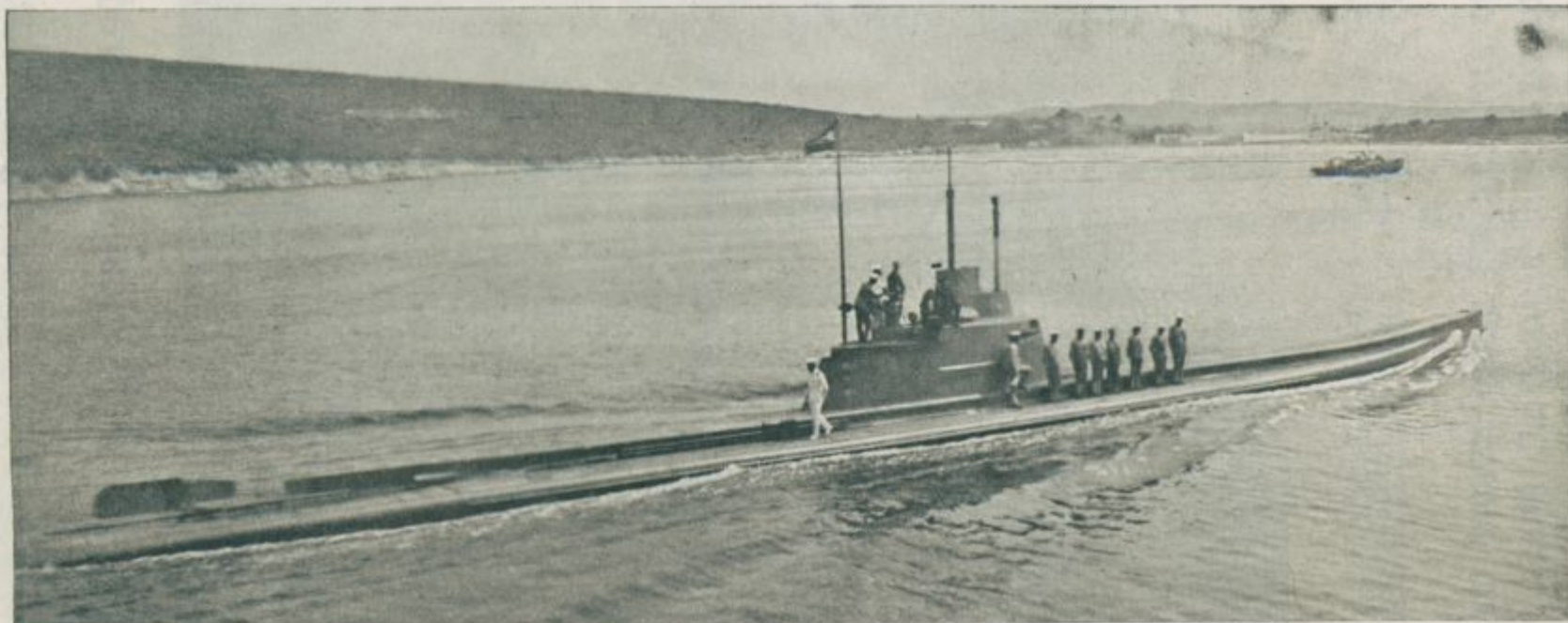
»Saj bi jo, saj bi jo, že večkrat sem mislil, da bi ji enkrat premikastil kosti. Toda komaj da začnem tako premišljevali in še preden pridem do kakšnega sklepa, že zažene žena tak vihar, da mi ni obstatiti. Zvijem se v postelji in potegnem odejo čez glavo ter pričnem moliti očenaše za verne duše v vicah, dokler tudi žena ne umolkne in ne zaspi.«

»Veš kaj? Preslab in premehak si, nič drugega. Ženska hoče imeti moža, ki je krepak in silen in jo zna strahovati. Žena mora imeti gospodarja. Saj ni treba, da bi pretepal ženo ali se ž njo kregal, to bi bilo celo napačno, toda občutiti mora, da si njen gospodar. Taka je njena potreba. Saj tudi psa pameten gospodar ne bo vedno tepel, ampak celo božal ga bo in se ž njim igral, toda v mladosti ga moraš naučiti, da si njegov gospodar.«

»Morda imaš prav,« odvrnil je sosod Luka, »toda sedaj je prepozno. Naj gre, kakor hoče.«

Nekoč pozno v jeseni je prišel Rožlin spet v Dolenjo vas. Poslal je po godca Marka, pričela se je v gostilni godba in tudi ples.

Prišla je Alenčica, prišlo več drugih sosedov in sosedinj. Rožlin je zaplesal z Alenčico in plesal je potem zaporedoma vedno samo ž njo. Alenčica je zagorela v obraz, dihala je težko, toda nikdar ni odrekla plesa. Komaj, da se je spet oglasila godba in se je Rožlin postavil pred njo, že mu je pomolila svoji roki. Sosedje so pričeli zmajevati:

Jadransko morje: Podmorski čoln na straži naših obal.

»Vem, vem!« rekla je Alenčica z neko vnemo, ki je Zamudo osupnila. »Bil je dober in pošten kmečki fant in imel je nevesto, s katero se je hotel poročiti. Nek škric iz gradu mu je pa vzel nevesto,

Luka pri svojih prijateljih v gostilni.

»Ti bi moral nastopiti bolj krepko, moral bi ji odgovoriti nazaj ali storiti kaj nalašč drugače, kot hoče ona,« svetovali so mu prijatelji.

»Kaj pa, če zaradi Alenčice zahaja tako velikokrat v našo vas? Če bi zaradi kakšnega dekleta zahajal, kaj zato? Saj se ne more zahtevati od razbojnika, da bi živel drugače, kakor je razbojniška na-

vada. Toda Alenčica je omožena ženska in to je strašen greh!

Po večerji sta prišla tudi Alenčičina sinova Nedeljko in Vranko in sta zaplesala z dekleti v krčmi. Alenčica pa le z Rožlinom in samo z Rožlinom. Ko je spet prišel Rožlin k Alenčici in hotel ž njo zaplesati, je rekel Nedeljko:

»Dovolj je, mati! Pojdimo domov.«

»Še enkrat!« rekla je Alenčica in lice ji je vkipelo strasti in razburjenja.

»Pojdimo domov,« rekel je Nedeljko drugič rezko in odločno.

Tega še ni bilo, da bi mladoletni sin spravljal mater na pravo pot. Vaščani so pogledali in ostrmeli. Alenčica je zapazila te poglede, uprte na svojo postavu, rdečica ji je izginila z lic, pobledela je in se tresla jeze. Slaba vest, ki se je oglasila v prsih, je še bolj množila razburjenje. Siknila je med zobmi, da se je slišalo po celi sobi, kjer je naenkrat zavladala grobna tišina:

»Smrkovec!«

Sin je zakipel jeze, dvignil je že roko, da bi udaril mater, a se je premašal v zadnjem trenutku in je samo zaklical materi besedo, ki se še ni rekla pošteno ženski v poštenu družbi.

Vse je ostrmelo, godba je umolknila, veselje na licih je zamrlo in zavladala je grobna tišina. Nedeljko se je vzravnal in stal je visoko kot jelka. Dvignil je še enkrat roko in zamahnil s vso silo in udaril Rožlina, ki je stal poleg, v obraz:

»Tu imaš!«

Kaj takega se še ni zgodilo Rožlinu, odkar je postal vladar v gozdovih Črnih gor. Vse je izgubil: nevesto, posestvo, domovino, človeštvo, od vsega mu je ostalo samo eno: ponos, in tega se ni pustil dotakniti. Nikdo še ni nekaznovan razžalil načelnika črnogorskih roparjev. Kar je pa storil sedaj mladi Nedeljko, je zaslužilo po postavah, ki vladajo v Črnih gorah, smrtno kazen. In te postave so stroge in neizprosljive še bolj kakor one, katere dela gosposka po cesarskih pisarnah.

Rožlin je zakipel in prijel za sekiro,

navzoči sosedje in se porinili vmes, razdelili nasprotnika, potem pa porinili Nedeljko in Vranko pri vratih vun.

»Pa zanalašč še ne pojdem domov,« rekla je Alenčica trmoglavo.

»Marko, zaigraj!« zaklical je Rožlin in mu vržel pest tolarjev, razbojnikove prsi so pa kipele neukročene strasti.

noma jasno stopilo pred oči, da brez tega človeka ne more živeti.

V drugi sobi sta spala Nedeljko in Vranko. Legla sta, zaspati pa nista mogla. Nedeljko se je neprenehoma jezil na razbojnika in na svojo mater, Vranko ga je miril in tolažil, dasiravno je tudi on imel prepričanje, da postopanje matere

Admiral Haus, načelnik avstrijske mornarice s svojim štabom.

In godec je zaigral in zapel tisto pesem:

Ljubi moj Francelj,
ti si moj tancelj,
men' se pa nič še domov ne mudi.

Pravega veselja pa ni bilo več. Gostje so se izgubili drug za drugim in vsem je leglo nekaj težkega na srce.

Odpravila se je tudi Alenčica in Rožlin jo je spremil.

»Tega mu ne pozabim nikdar,« govoril je med potjo Rožlin Alenčici, »ubil sem škrica, ki mi je vzel nevesto, in od onega časa nisem še ničesar, kar se je storilo proti meni, pustil nemaščevanega. Alenčica ga je pa pričela prositi, naj pozabi, in pri tem si je začela solze brisati iz oči. Toda Rožlin je bil mračen in grozen, kakor bojni bog. Alenčico je bilo strah njenega tovariša, sredi te groze ji je pa šinila misel v glavo:

»Kako drugačen je ta človek od mojega moža. Kar živiva skupaj, še nikdar mi ni rekel žal besede in še nikdar se ni razjezil nad mano, dasiravno sem ga tolikokrat dražila nalašč, da bi ga razjezila. Kako majhen je on v primeri z Rožlinom. In kolikor bolj trd in grozen je bil Rožlin, toliko bolj je rastel v njenih očeh. Prosila ga je in prosila in slednjič je na cesti v mesečni noči padla pred njega. Rožlin jo je pa sunil z nogo in zgubil v noči v gozdu. Jokaje se je vrnila Alenčica domov, težka slutnja ji je legla na srce, obenem ji je pa popol-

ni bilo pravilno. Toda čez nekaj tednov se vrne oče in potem se bo vse poravnalo. Prosil je torej brata, naj počaka in ničesar ne stori na lastno odgovornost.

»Otrok!« zamrmral je Nedeljko ter se je obrnil na drugo stran. Zaspati ni mogel, premišljeval je in delal načrte, z bratom pa ni govoril več.

Drugo jutro je vstala Alenčica prva. Bila je tiha in pohlevna, kakor da bi jo pekla vest. Sama je skuhala kosilo in ga prinesla na mizo. Nedeljko je pa prijel za skledo ter jo vržel materi pred noge. potem pa vstal in odšel iz hiše, ne da bi komu rekel besedo, kam da gre.

»Pojdi za njim,« prosila je mati Vranka, »in pripelji ga nazaj. Moj Bog! zgodila se bo nesreča! Tako težko mi je pri srcu!«

Vranko je tekel za bratom in ga dolgo ni bil nazaj, mati je pa medtem naslonila glavo med dlani in plakala. Sredi izbruha njene bolesti je pa kar naenkrat spet stopila pred njene oči silna in mračna postava razbojnika Rožlina in v dušo se ji je spet pogreznila misel:

»Brez njega ne morem živeti. Kako različen je on od mojega moža, ki se še nikdar ni razjezil in mi nikdar ni rekel žal besede. Šlapa!«

Vranko se je vrnil in povedal, da brata ni našel nikjer. Bog ve, kam je odšel?

Na Dvor je prišel tenkorasel, plavolas mladenič in je rekel, da ima nekaj jako važnega govoriti z graščakom. Grof

Nezgoda na morju.

v tem trenutku je pa Alenčica spoznala položaj in stopila mednju:

»Pusti ga! radi mene, pusti ga!«

Rožlin je obstal in ženska strast mu je zadržala roko. Ta trenutek so porabili

Rumpelstättin je bil pa pijan in ni mogel razumeti, kaj mu pripoveduje mladenič. Bilo je nekaj o Rožlinu in o materi, o Dolenji vasi in o Črnih gorah. Graščak je kimal in kimal in slednjič rekel, da vse to že on sam ve in je že vse urejeno. Mladenič se je zvijal in dokazoval, graščak se pa smehljaj in kimal ter mu slednjič rekel, naj se spravi domov. Mladenič se je pričel jeziti in govoril je vedno glasneje. Hrup je privabil barona Šildhausna, ki je v prvem trenutku mislil, da je mladenič prišel s kakšno nadležno beračijo in ga je hotel po hlapcih dati vreči vun, ko pa je slišal ime Rožlina, je postal pozoren in rekel je mladeniču, naj še enkrat pove celo stvar. Nedeljko je povedal vse, kako zahaja Rožlin v njihovo vas in celo v njihovo hišo in kako je premotil mater, ter se je ponudil, da ga izda gosposki. Dogovorila sta se natančno z baronom in naredila sledeči načrt:

Pri njih doma je stara sušilnica za sadje, ki stoji popolnoma zapuščena. V to sušilnico naj spravi Šildhausen na skrivaj ponoči nekaj svojih ljudi. Imeti morajo pri sebi hrane za več dni. Kadar bo prišel spet Rožlin v Dolenjo vas, bo dal Nedeljko znamenje s trikratnim skovikanjem. Na to znamenje naj pridejo biriči iz sušilnice in lahko ujamejo načelnika razbojnikov.

Šildhausen ni mogel zatajevati svojega veselja. Stisnil je mladeniču prijazno roko in mu pri tej priliki porinil v pest nekaj cekinov. Mladenič je pa naredil srdit obraz in jih je vrgel pod mizo:

»Jaz nisem prišel za cekine izdajati svoje mater!«

Takoj v nastopni noči že je postavil Šildhausen nekaj izbranih in dobro oboroženih biričev v sušilnico. Tega večera ni bilo Rožlina v Dolenjo vas, drugega tudi ne, tretjega večera je pa spet prišel, zavil v krčmo, poklical godca Marka in dajal za vino, kmetje so pa pili. Prišla je tudi Alenčica, bila je objokana in potrta in ni ji bilo do plesa.

»Jaz slutim nekaj hudega,« rekla je Rožlinu jokaje.

»Ako me ne maraš, me pa pusti.«

»Ne morem več,« rekla je Alenčica, »čeprav vem, da je to tebi in meni v pogubo.«

V tem trenutku se je začulo skovikanje v gozdiču za krčmo.

»Čuj! sova uka, to pomeni smrt,« rekla je Alenčica.

»Moje ne, dokler imam pri sebi tole sekuro.«

Takoj nato je zopet zaskovikala sova čisto v bližini krčme in Alenčica se je stresla.

»Grem nagnat tega ptiča, da nas ne bo več strašil,« rekel je Rožlin in stopil skozi vrata. V tem trenutku je zagledal, da se dviga pred njim iz temnega mraka nekaj še temnejših senc in postalo mu je vse jasno. Zavil je za voglom proti

gozdiču, biriči so stekli za njim, nasproti mu je pa pritekel Nedeljko, se vrgel nanj in kričal:

»Tukaj je! primite ga, držite ga!«

Rožlin je zavihtel svojo palico s sekuro na koncu ter treščil Nedeljka po glavi, da se je zgrudil na tla kot snop. Nato je skočil urno v gozd, biriči so pa obstali poleg s krvjo oblitega in mrtvega Nedeljka.

»Spet nam je ubežal ta hudič,« zakričal je poglavar biričev. Nato so stopili v krčmo in povedali, da leži zunaj nekdo ubit. Naj dajo luč in gredo pogledat, kdo da je. Krčmar je vzel trsko in drugi gostje so šli za njim, posvetil je v obraz na tleh ležečemu truplu in rekel:

»Alenčica! tukaj je tvoj sin Nedeljko!«

Alenčica je zakričala in se vrgla na njegovo truplo.

Rožlin se odslej ni več javno prikazal v Dolenjo vas. Alenčica se je ogibala ljudi, sedela je doma in tesnoba ji je mučila dušo. Vest ji je očitala, da sama ni popolnoma nedolžna pri sinovi smrti,

je po celem telesu. Zamuda je bil miren in hladen in nobena poteza na obrazu ni izdajala vznemirjenja njegove duše. Ni pozdravil žene, ko jo je zagledal, a ji tudi ni rekel žal besede. Vsedel se je k mizi, ker je bil truden in lačen, a ni rekel ženi, naj mu prinese jedi. Alenčica je pa vseeno prinesla kosilo in ga postavila predenj na mizo. Bila je tako polna trepetu in mučnega pričakovanja, da ni mogla izpregovoriti besedice. Zamuda je pa porinil skledo na stran, ne da bi izpregovoril besedo, in ni prijel za žlico.

Prišel je Vrjanko in pozdravil očeta. Oče mu je dal roko in rekel, naj prisede k njemu. Slučajno je imel v rokah jabolko in oče mu je vzel iz rok, pričel lupiti in jesti. Vrjanko je šel in prinesel še več jabolk in kruha in oče je jedel do sitega. Potem se je obrnil k sinu in ga vprašal:

»Kdo pa tebi sedaj kuha?«

»Mati,« odgovoril je sin.

»Naroči dekli, naj nama ona kuha.«

Odslej je hodila Alenčica po hiši kakor senca. Mož in sin je nista pogledala in nista vzela ničesar iz njenih rok. Bila je, kakor da bi je ne bilo. Včasih ji je postalo tako grozno, da je hotela pasti možu pred kolena in ga prositi odpuščanja. Ne bi vstala, dokler bi ji ne rekel prijazne besede:

»Pojdi v miru, odpuščeni so ti tvoji grehi.«

Bila je prepričana, da bi ji Zamuda ne mogel odgovoriti drugače, ako bi ga s solzami prosila. Toda, kadar ga je pogledala, jo je spretetela groza in beseda ni mogla iz njenih ust. Naj bi jo zmerjal, naj bi jo tepel, bilo bi lažje, kakor pa tako ravnanje.

Drugega dne zjutraj je rekel Zamuda sinu:

»Ostani doma in pazi na vse.«

»Kam pa greste?«

»Na Dvor.«

Zamuda je stopil v zvezo z gosposko in pričela se je neumorna in neprestana gonja za načelnikom črnogorskih razbojnikov. Rožlin je takoj občutil, da je neka druga moč posegla vmes. Lovili niso več tako na slepo, zato pa toliko bolj vztrajno in premišljeno. Občutil je, da mu slede za vsakim korakom, nikdar ni mogel dvakrat prenočevati na istem prostoru, nič več ni mogel v dolino med ljudi. Trpel je mraz in lakoto, skrivati se je moral v skalnatih pečeh in v neprodirnih goščavah, po globokih jarkih in na strmih vrhovih. Pritisnila je zima in zapadel je sneg, vsled česar je bilo skrivanje in umikanje dvakrat težavno. Tudi Rožlin je imel svoje ljudi po dolinah, ki so ga obveščali o vsakem koraku njegovih nasprotnikov. Toda število teh njegovih prijateljev in zaupnikov se je krčilo vedno bolj. Šildhausen je imel na svoji strani dobrega zaveznika, ki ni miroval skoraj noč in dan. Zamuda ni več ne jedel ne spal, ni poznal počitka in ni poznal odmora. Mučila ga je samo ena misel in

Iz bojnege okoliša: Frater Sabbas razdeljuje kosilo goriškim revežem.

(Glej besedilo na 7. strani.)

na drugi strani je pa strast do Rožlina toliko bolj vzplamtela v njenem srcu. Njen mož ji je kupoval samo svilnene rute in volnene kočemajke. Rožlin se je pa tolikokrat izpostavil smrtni nevarnosti iz ljubezni do nje. Kako ne bi ljubila junaka, ki preмага vsako nevarnost? Ubil ji je sina, toda ali ni bil sin sam kriv svoje smrti?

Sova je zaskovikala v gozdu in Alenčica se je stresla v svoji sobici, ker je vedela, da je to glas Rožlina. Obiskaval jo je v temni noči in niti nebeske zvezde niso bile priče njegovih obiskov. Ljudje so si šepetali razno in kazali za Alenčico, toda nikdo ni videl prihajati Rožlina k njej.

Vrjanko je bil odslej tih in potr. Mati se je izpremenila napram njemu popolnoma. Bila je prijazna in ljubezniva še bolj kot kdaj, toda sin je občutil, da to ni več odkritosrčno. Tuja moč se je vrinila med mater in med njega in čutil se je osamljenega v rojstni hiši.

Da bi le že kmalu prišel oče.

Oče je res prišel in zvedel vse, še preden je prestopil prag domače hiše. Alenčica mu je preplašeno pogledala v obraz, ko je stopil v hišo, in stresla se

živel je samo za eno stvar. Razjedala ga je tiha in globoka strast maščevanja nad zapeljivcem svoje žene in ubijalcem svojega sina. Vedno je bil na nogah in kadar je bil doma, je molčal in sedel zamišljeno. Z ženo ni govoril in ničesar ni sprejel iz njenih rok. Obraz se mu je postaral, postava mu je ovenela, toda nastopal je vedno enako brez opešanja.

Rožlin je izgubil enega za drugim svojih zaupnikov po dolini. Nevidna, a občutljiva moč je posegala vmes in prijemala drugega za drugim. Kar nepričakovano so prišli biriči, odpeljali moža in ni ga bilo več na izpregled. Tudi tovariši razbojniki so se razkropili. Mnogo jih je bilo polovljenih ali pa so se podali prostovoljno. Kar jih je pa še ostalo, so se razkropili, ker je pozimi težko živeti večji četi skupaj na gorah. Nekateri so šli v dolino prezimovat k znancem in marsikatega izmed njih je pri tej priliki prišla roka cesarske pravice.

Tako je Rožlin ostal sam na gorah, brez tovarišev, brez hrane in brez stanovanja in v neprestani smrtni nevarnosti.

Bilo je na sveti večer, ko se razlega angelska pesem:

Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!

Vsak človek ostane v tej noči doma v krogu svoje rodbine in se veseli v njeni družbi veselega praznika. Zamuda ni imel Božiča in v njegovi hiši ni bilo praznovanja. Mračen molk je vladal neprestano v njej.

Cel dan je naletaval sneg in zapadel visoko. Proti večeru je sneg ponehal, toda pripihala je burja in pričela mesti s snegom. Psa bi v taki noči človek ne zagnal iz veže.

Pri sosedu Luki je potrkalo na okno, trkalo je dvakrat, trikrat v vedno bolj kratkih presledkih in vedno bolj silno.

Luka je šel že spat in si je potegnil odejo čez glavo, da ne bi slišal godrnjanja svoje žene.

»Nekaj trka,« rekla je žena.

»Tebe trka,« odvrnil je Luka.

»Strah me je,« govoričila je žena.

»Da bi le po tebe prišel,« odvrnil je Luka.

»Poglej vendar, kdo trka! Za božjo voljo, — ne bodi kakor klada!«

»Pa ti poglej, saj si bliže okna!«

»Saj ti pravim, da me je strah.«

»Strah bo gotovo zbežal, če te zagleda.«

»Ne greši vendar! Saj sva zvezana z zakramentom svetega zakona!«

Slednjič je Luka dvignil glavo izpod odeje in vprašal:

»Kdo je?«

»Jaz, Rožlin.«

»Za božjo voljo! kaj pa delaš tu?«

»Pusti me v hišo. Saj bi tudi psa sprejel, ako bi prišel v taki noči.«

Luka je vstal in odprl vrata:

»Čeprav si razbojniški človek, pa si

vendar krščen in nobena gosposka ne more nič zoper to, če te ne pustim poginiti zunaj, kakor psa. Razbojnik je razbojnik, lovi in zgrabi naj ga, če ga more, škric in birič.«

S temi besedami je sprejel sosed Luka razbojniškega načelnika v svojo kočo, žena ga je pa vprašala:

»Ali si že kaj jedel?«

»Že tri dni nisem imel v ustih ničesar drugega, kakor sneg.«

»Za božjo voljo! saj si vendar kristjan! Pa te puste ljudje v taki revščini.«

Ant. Koprivnikar

iz Litije. Padel je dne 16. septembra 1915 na laškem bojišču. Žalujōča mati ti kliče: Kmalu na svidenje!

Josip Novinec

krojaški pomočnik pri Stupici v Dobu. Ranjen v glavo na laškem bojišču, umrl v bolnici v Marijanišču v Ljubljani. Vrli kongreganist, počivaj v miru!

Prinesla mu je sadja in medene potice, ki je bila pripravljena za Božič, in ropar je jedel kakor sestradan volk.

»Huda vam prede,« rekel je Luka pomilovaje.

»Tako je razbojniško življenje,« odvrnil je Rožlin kratko.

»Vidiš, kaj stori ženska,« pričel je

Da bi le ragljala, da bi ne nehala vse svoje žive dni.

»Kar je, to je,« rekel je Rožlin, »nazaj ne morem več.«

»Morda bi se pa še našla pot nazaj? Ako bi se podvrgel tistemu dolgemu baronu Šildhausnu in našemu debelemu grofu Rumpelstättnu ter ju s solzami v očeh prosil pomiloščenja, kdo ve, če bi se te ne usmilila? Cesar potrebuje vojakov, ti imaš že precej veliko predpripravo za tako življenje in v izvanrednih okoliščinah, kadar gosposka zelo potrebuje ljudi, ki nesejo zanj kožo naprodaj, se izpregleda tudi marsikakšna temna točka iz preteklosti. Še kakšno mesinkasto medaljo bi si lahko prislužil doli kje na Španskem v nadomestilo za roko ali nogo, katero bi ti odsekali v vojski vročerkvni Španjolci.«

»Nikar se ne norčuj! Jaz sem sin teh gor. Med njimi sem se rodil in zrastel in na njih naj me zadene smrt. Čemu bi hodil iskati smrti doli na Špansko, če jo pa vsak trenutek lahko dobim veliko bliže? Da bi se pa plazil pred kakšnim debeluhastim grofom ali žrdastim baronom, tega ne boš dočakal nikdar. Ali sem jaz kriv, da je on prišel na svet kot graščak in baron, jaz pa v bajti kmečkega tlačana? In na tej slučajnosti je osnovana cela nadaljnja usoda življenja! Vzeli so mi nesto, pogнали so me z rodne grude in sedaj naj bi jih prosil za odpuščenje?! Te-le gore so me sprejele, ko me je zavrgla človeška družba, gozd je bil moj brat in noč moja sestra, gora pa moja mati. Njim hočem ostati zvest!«

Rožlin se je razvnel, ko je tako govoril. Nekaj strašnega je bilo v njegovem pogledu in na njegovi postavi. Luka ga je poslušal molče, okrog koče je vladala sveta noč, od daleč so se razlegali zvonovi, okrog voglov je pa tulil veter in medel s snegom.

»Škoda te, res škoda!« vzdihnil je Luka, »škoda tvoje neukrotljive sile, da bo zaman propadla na naših gorah. Veš kaj, slišal sem in naši stari ljudje še znajo pripovedovati o onih časih, ko so se zbrali kmetje in se spuntali zoper graščake. To je pa tako: Po kaki pravici ima on biti graščak, jaz pa tlačan, in po kakšni pravici pobira on plove od zemlje, kjer ni sejal in ni žet? Toda svet ne vpraša po pravici

in naši ljudje so propadli in bili premagani, ker ni bilo prave edinosti med njimi in ni bilo pravega vodstva. Prišli so v pest človeški pravici in človeška pravica jih je sodila in obsodila h krvavi smrti. Ako bi bili imeli več sreče in bi ravnali bolj premišljeno, bil bi uspeh na njihovi strani in pravica bi potem razsodila, da so bili junaki, ki so se borili za pravično stvar, njihovi trinogi pa krivičneži, katere je doletela zaslužena usoda. Je že tako na

Iz bojnege okoliša: Odkritje spomenika našim na soškem bojišču padlim junakom na vojnem pokopališču v Podmelcu.

Luka. »Ako bi ti takrat ne bil spoznal tistega dekleta, bi do vsega tega ne bilo prišlo. Ti bi bil miren in pošten kmetič kje doli v grabnu, ne pa poglavar roparjev na Črnih gorah. Ako bi pa ne spoznal Alenčice, bi sedaj ne prišel v tako zadrego. Verjemi mi, kjer je kaj hudega na svetu, je vedno ženska zraven.«

»Jaz imam menda pa pravo dobroto pri tebi,« začela je njegova žena. Luka se je nato nasmehnil in začel peti:

svetu! Kadar te vidim, pride mi na misel: Ako bi tale človek bil takrat kmečki poglavar, bi se bilo izteklo drugače. Toda vsa tvoja nadarjenost, pogum, odločnost, bistrournost itd. je popolnoma brezplodna in se razbija v gorah, kakor hudournik ob skalo, da nikomur ne koristi, lahko pa marsikomu škoduje. Ako bi stopil med tole ljudstvo v dolini in rekel:

„Jaz sem vaš kralj, pojdite za menoj! ter zbral okrog sebe ljudstvo in je peljal zoper njegove sovražnike, bi postal iz tebe največji sin našega naroda. Tako si pa samo navaden razbojnik, ki maščuje svoje osebne krivice in si s krvjo in nasiljem reže svoj vsakdanji kruh.“

(Dolje.)

Slike z bojišča.

(Konec.)

XIII.

Oče in sin.

Spisal Stanko Bor.

Oče se je hitro udomačil v novih razmerah. Kar nekako pomlajenega se je čutil med mlajšimi. Videl je tudi, da ima vsakdo obzir do njega, da se varjejo, mu i s kako besedico kaliti dobro voljo ali mu celo težiti srca zaradi sina. Videl je, da hodijo drugi, ki so prišli z njim na stotnijo, večkrat na delo, ko stari, ki so bili že toliko bitk, ali nanj le ne pride vrsta. Ali morda pride, pa . . . Govoril je o tem s sinom, ali Janko se je zvonko nasmejal in omenil, naj se gre pritožiti k četovodji, če res misli, da dela mesto njega, ne, ker je na njem vrsta. Janko je bil te dneve sploh tako razigrane volje in vedno poln smeha, da se mu ni samo oče čudil, nego i drugi, ki so ga poznali. Samo tisti dan, ko so odhajali v strelne jarke, je postal malo bolj resen.

»Mene se držite, pa bo dobro!« je rekel očetu. »Vsaka ne zadene,« je rekel, ko je odsikalo preko glav. »Sedaj pozor! V teku za mano!« je učil, ko so hodili po nevarnem mestu, kamor so segale že krogle iz pušk. »Tako, sedaj je polovica že prestanega!« je vzkliknil, ko so stopili v strelni jarek. »Pred šrapneli in krogli iz pušk ste tu kolikor toliko varni!«

Odložila sta tornistri, dejala eno na drugo, odvezala lopatici in čakala, da pride podčastnik in ju odvede na delo.

»Tu pred nami — kakih petdeset korakov bo ali še malo več — je sovražnik tako zakopan ko mi!«

»To je vojevanje! Mi zakopani, on zakopan! Jaz sem mislil, da pride vsak dan na bajonet!«

»O, i to pride! Ali čimdelj ne pride, tem bolje za nas! Torej, zapomnite si

dobro: ne dvigniti glave brez potrebe ven; ne govoriti preglasno, ampak samo tako ko jaz sedajle; ne streljati brez potrebe in v slepo!«

»Halo, Zelan, oče in sin!«

»Tu!«

»Na stražo gresta v zvezni jarek med našim in tretjim vodom!«

»Paziti na spredaj, prisluškovati in imeti odprte oči in ušesa! Vsako najmanjšo stvarco o sovražniku takoj naznaniti! Vsake pol ure pride od leve po zveznem jarku ena zvezna patrola in naznani, kar se je na levo dogodilo! Sicer pa veš, Janko, kako in kaj!«

Janko se je prijel za protje, s katerim je bila opletena zemlja, da se ne zruši in ne zasuje jarka, se nekoliko dvignil in pogledal proti sovražniku. Mesečina je bila razlita po v jesensko odelo zavitem ozemlju, po od granat opustošenem svetu; dve mreži sta se vlekli ne daleč, druga od druge, ena čisto pred njim, skoro meter in pol visoka, zgrajena in prepletena od naših, druga osemdeset korakov niže, zgrajena od sovražnika; med obema mrežama — žičnimi ovirami — razrvana in kakor z velikim plugom razorana zemlja in kamenje; tu in tam štrli gol kolec iz te zemlje — morda je puška, katero drži nekdo v roki, ki ga je na mestu pokopala granata; tu in tam se morejo razločevati cunje — morda so ostanki vojaških plaščev ali bluz ali kap; tu in tam — se zdi — da ima predmet čudno obliko; pa morda niti ni kamen ali zemlja, nego je del človeškega trupla.

I oče se je povzpел po plotu in gledal.

»Izza žičnih ovir so njihovi strelni jarki. Vse, kar pride od tiste mreže, je nam sovražno in mu ne smemo dati ni

»Tako! Vi stopite na enega, jaz na enega, bo bolj komodno in se nama ne bo treba držati na plotu! Še ta železni varnostni ščit bom postavil pred vas. Če bi začeli streljati, vtaknete glavo izza njega in gledate samo skozi to malo lincico! — Pripravite puško, da v slučaju potrebe samo izprožite!«

Janko je stopil na svoj stol, pripravil puško in se še enkrat ozrl na očeta. Naslonil se je na komolca, podprl z desnico glavo in se zazrl predse.

Tako sta slonela oče in sin v zveznem jarku na straži in mislila svoje misli . . .

»Janko . . .«

»Kaj je, oče?«

»Čujem neprestano neko življenje . . .«

»To je Soča voda!«

»Soča voda . . .«

Zopet sta molčala. Večer je bil lep, mesečina je obsevala in obsipavala ta kraj smrti in groze s čudno milino in tiho turobnostjo. Tam daleč z desne je prihajalo na uho neprestano divje streljanje, v bližini je počil le tointam kak strel in motil svečani mir; včasih je pa naenkrat zabobnelo, završalo in zasikalo v zraku in se gubilo v ozadje, in kakor v odmev je ponavadi prižvižgalo par krogelj iz puške od sovražne strani.

»Ne bo sile danes, ali je pa mir pred viharjem!« je mislil Janko.

Očetu je bilo vse to tako novo in nenavadno, da je zbiral te svoje prve vtise in jih skušal zbrati v en sam veliki pojem: prvič v taki bližini s sovražnikom.

Prišla je od leve zvezna patrola in naznanila, da se ni dogodilo nič novega.

Prišel je iz strelnega jarka podčastnik vizitirat, našel je vse v redu, zabičal še enkrat največjo pozornost in odšel.

Sinu je postajalo mehko pri srcu v tem miru. Dnevi te vojske in prestane nevarnosti! Noči, take lepe noči, okinčane z mesečino, take noči na straži po tujih zemljah, na straži v takem miru ko danes; na straži pred meseci, pa na straži danes, ko ti je drug lastni oče . . .

Take noči nekdanj . . . Svečan mir nad vasjo, ali zateglo fantovsko petje po vasi . . . Zategel vrisk, klobuk postrani, v srcu razkošnost in razigranost, v očeh pogum in prešernost . . . Ali še sveti mesečina, že te budi oče — komaj zaspalega — da greš na košnjo . . . Postrani klobuk, prešeren vrisk, koso na ramo . . . Kaj

ti je mar . . . — »Oče . . .«

»Kaj je, sinko . . .«

»Ne veste, kako me je zgrabilo, ko ste pravili, kako ste kosili na travniku na rebu z Miciko in Francetom . . . Kako sta gnala reda z Miciko . . . Zaskelilo me je v srcu, zarsbelo v rokah — ali kose ni bilo, in naš travnik na rebu je daleč, in sedaj je jesen . . .«

Severno bojišče: Pogled z aeroplana na ruske zakope.

duška časa; pa da leze nekaj proti nama, majhno ko jež, morava streljati, zakaj iz tega majhnega bi se znal izviti človek z ročnimi granatami in namenom nam razbiti težko in s trdom zgrajene ovire! — Pazite malo sami, jaz se takoj vrnem!«

Janko se je spustil na tla v jarek in odhitel v strelni jarek. Kmalu se je vrnil z dvema stoloma.

»Da, da, Janko moj...«

»Nekaj bi vam rad zaupal, oče!«

»Le govori, sinko!«

»Ker ste mi povedali ravno o Miciki...«

Hm, pravzaprav ne vem, kaj mi je danes... Spominjate se, da je bila tisti večer, ko sem odhajal od doma, taka mesečina ko danes. Bilo je poleti, vseeno je bilo ko danes...«

»Da, da!«

»In veste... Ne da se prav na dan, ali nekomu moram povedati, kar nosim že skoro leto in pol na srcu... Tisti večer, ko smo peli skozi vas za odhodnico, sem se zmuznil z vrste in hotel mimo Gorčevega domov. Ko sem šel ravno mimo hiše, se je naenkrat odprlo v podstrešni kamri okno in mehak glas je zaklical: »Janko!« Ozrl sem se, toliko da sem imel časa, da sem ujel bujni šopek. Tedaj so ravno peli fantje: Kito cvetja mu je dala, s cvetjem mu je dala srce...«

»Ostani zdrav... Vrne se!... Vrne se...« je rekla, morda je hotela še kaj več reči, pa ji je tiho ihtenje zamorilo glas. »Zaprla je okno in nisem je več videl. Kakor sem bil vesel, da se je izpolnilo, o čemer sem samo sanjal, tako sem bil presenečen. Nosil sem ta drag spomin in nisem ga mogel in hotel razodeti nikomur... Danes pa... Mi-i-ir, oče!«

V zraku je naenkrat zabučalo, zasikalo, zaplakalo obupen jok in zarežalo satanski smeh, potem je butilo ne daleč proč od njiju na zemljo s peklenskim ropotom, dvignilo kamenje, zemljo, les, ljudi, če so bili tam, v zrak in sikaje iskalo žrtev na vse strani.

»Samo mir, oče! To je bila mina!«

Očetu je prišlo tako nenadno in tako strašno, da se je ves tresel. V sredi najlepših misli in spominov.

»Glavo za varnostni ščit!... Varujte se... Jaz bom sam pazil... Glavo doli... Pazite!...«

Puške so začele pokati. Ali oglušile so v hipu, ko je zopet tako strašno in peklensko zahrumelo — ko je izginil

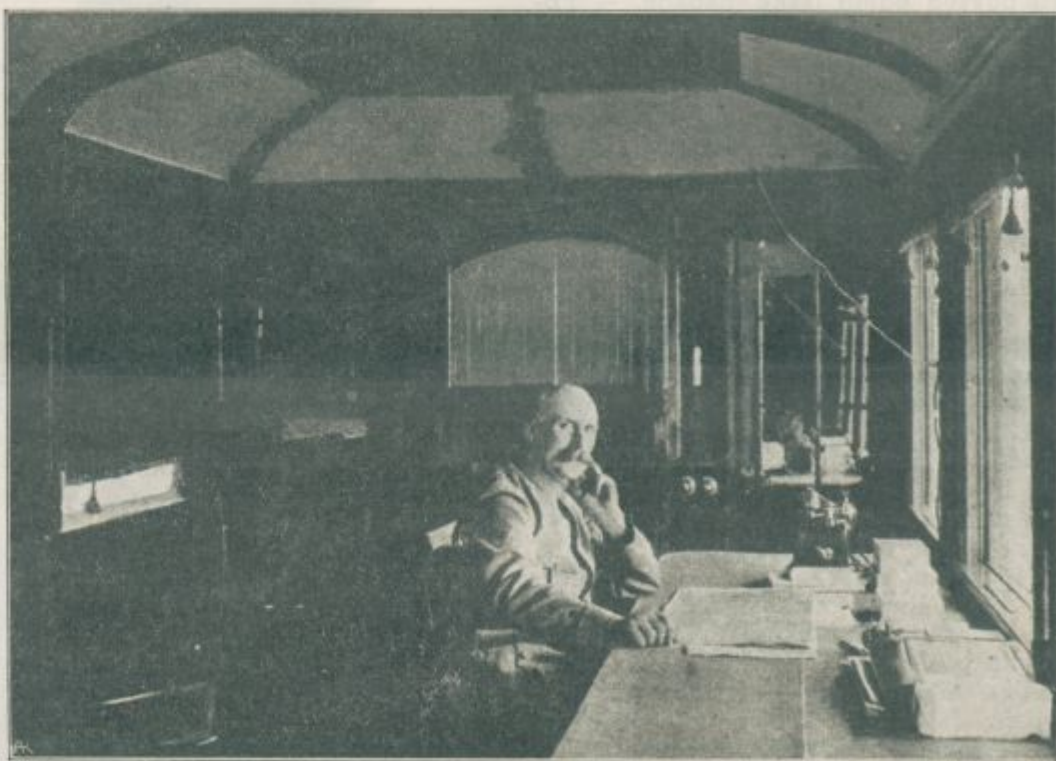

Frater Sabbas.

(K sliki.)

Občudovanja so vredni vojaki, vrli sinovi mile Avstrije, ki stoje trdno kot zid ob Soči in se ne umaknejo niti za ped. Toda vredni so posebnega spošto-

Toda ne smemo prezreti še enega kapucina, ki je tudi zaslužen. Poznajo ga reveži na kapucinski samostanski porti (vratih). Okoli 90 jih ima vsak dan nasiti. Koliko dela in skrbi! Podpira ga veliko dušno mestno občinstvo. Vendar ni nikakor šala za vse te reveže pripraviti in skrbeti, da nobeden izmed njih ne pojde domov s praznim želodcem. Na priloženi sliki ga vidimo, kako zadovoljno in veselo deli ubogim sirotam opoldanje kosilce.

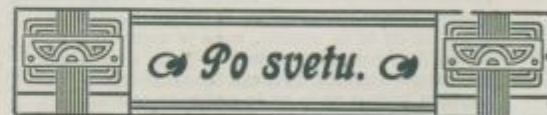

Branitelj Verduna general Pétain v železničnem salonu, kjer stanuje.

vanja še posebno tisti, ki v blagor sirot in revežev vzdrže mesec za mescem v največjih nevarnostih v Gorici. Čast njim, ki delé tolažbo zbeganim in zapuščenim dušam in jih uče ter vabijo se oklepiti s podvojenim zaupanjem evharističnega Zve-

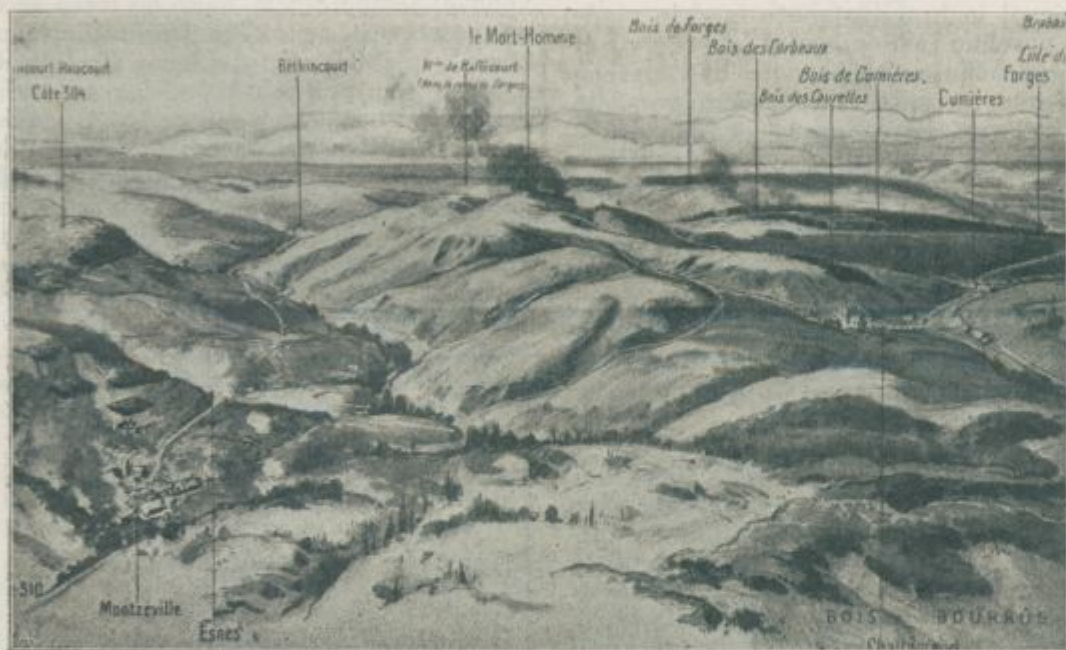
Ostal je tamkaj v Gorici sam, prostovoljno, iz ljubezni do revežev in do priljubljenega samostana, v katerem je že toliko let kot vratar Bogu in ljudem služil. Fr. Sabbas Rubbia je njegovo ime. Sicer je bilo njegovo ime že večkrat brati po časopisih. Vendar njegovo ime je bilo potvorjeno. Tudi neki nemški časopis je prinesel sliko njegovo — ki pa v resnici ni imela prav nič podobnosti in identitete z njegovo osebo. Priložena slika je pristna.

Fr. Sabbas je iz odlične, bogate družine Rubbia iz Gorice. Vstopil je iz poklica v kapucinski red leta 1894. Vztrajal je, čeravno se mu je začetek moral težak zdeti. In sedaj pozna v Gorici skoraj vsakdo ljubeznivega kapucinskega vratarja. Dal Bog, da se otrese Gorica neljubih laških regnikolov, potem se spočije tudi Fr. Sabbas od naporov. Kar pa dobrega skazuje revežem, je zapisano v knjigi življenja!

11. junija. Naš podmorski čoln je 8. junija streljal na veliko laško pomožno križarico »Principe Umberto«; ladja se je v malo minutah potopila.

11. junija. Na ruskem bojišču so hudi boji. Rusi v velikanski premoči so na več krajih na prostoru pridobili. Vzhodno od Kolki je sovražnik dospel na levi breg reke Strij, naš napad ga je vrgel čez reko in ujel 1500 mož, 13 strojnih pušk. — Severozahodno od Tarnopola se bijejo sedaj še neodločeni boji. Na severnovzhodnem delu Bukovine so nastopili Rusi s tako silo in premočjo, da so se naše čete

K bojem pri Verdunu: Položaj bojišča pri »Mrtvem možu« (le Mort homme).

sin s površja zemlje, očeta pa vrglo v velikem loku pred žične ovire, odkoder so ga prinesli proti jutru — blaznega.

»Kje je Janko? Kje je Janko?« je govoril nesrečni oče neprestano. — In to so bile edine besede, ki jih je govoril, drugega ni znal...

ličarja. Čast njim, ki osirotele in zapuščene siromake tudi na telesu hranijo in teše lakoto. V solnčni Gorici je ostalo iz teh vzvišenih namenov več duhovnikov. Med temi tudi dva očeta kapucina: Pater Janez Reberc in P. Gabriel Bajec. S požrtvovalnostjo in z vneto lomitom vernim dušni kruh in tolažita, navdušujeta in obračata srca kvišku k Očetu v nebesih.

umaknile. — Lahki so na južnem laško-tirolskem bojišču tu in tam napadali naše na novo pridobljene postojanke, pa so jih naši povsod zavrnili. Naše čete so zasedle Monte Lemerle in ujele 500 sovražnikov. Naši zračni letalci so ometavali z bombami kolodvor v Cividale.

12. junija. V Bukovini so imeli pri umikanju naši hude boje. Severnozahodno od Bučača so naši polki vrgli napadajoče Ruse in jih 1300 ujeli. Neprestani boji se vrše pri Vorobievki. — V Dolomitih so naši povsod odbili laške napade. — Pomorska naša letala so metala bombe na železniško postajo Mestre.

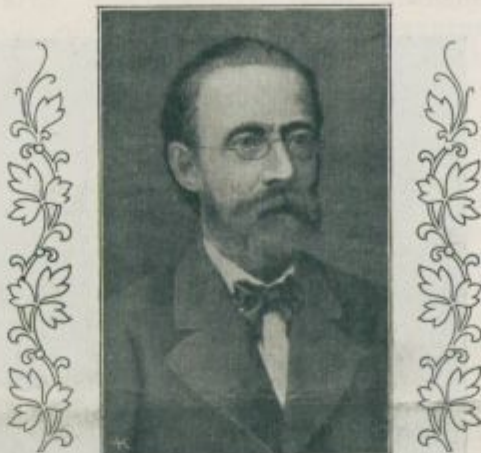
13. junija. Ob Prutu južno od Bojana so bili odbiti ruski napadi. Sovražnikovi konjeniki so prišli v Sabagoro, Sniatin in Horodenko. — Pri Burkanovu ob Stripi so bili Rusi odbiti. V Volhiniji so prišli sovražniki do Torčina. Pri Sokalu so Rusi zopet brez uspeha napadali. Pri Kolku so naši ujeli 2000 Rusov. — Trije laški torpedi so vdrli v luko v Poreču. Naša pomorska letala so jih pregnala; posebne škode niso napravili nobene.

14. junija. Južno od Bojane in severno od Černovic so naše čete odbile ruske napade. — Severno od Baranoviči so bile naše in nemške armade v ognju topništva, a so napade vse odbile. Rusko topništvo je streljalo na bežeče Ruse.

14. junija. Ruska uradna poročila pravijo, da so Rusi v zadnjih bojih v Galiciji ujeli 106.000 sovražnikov, 124 topov, 180 strojnih pušk. Naše poročilo pravi, da te številke niti oddaleč niso resnične. Gotovo je, da so naše izgube zelo občutne, toda v primeri z ruskimi so gotovo veliko

manjše. — Novo nam je, da bi bili Rusi ujeli kakega našega generala. Kar se tiče ruske trditve, da so Rusi vso našo fronto prodrli, omenjamo, da naša poročila navajajo imena krajev, ki jasno kažejo, da so ta ruska poročila grozno pretirana.

15. junija. Južno od Bojana in severno od Černovic so naše čete odbile ruske napade in zavrnile zgoraj Černovic prehod čez Prut. — Pri Rydomu in Kre-

Godbeni skladatelj češki

FRID. SMETANA.

Petdeset let je od tedaj, kar se je prvič predstavljala njegova „PRODANA NEVESTA“.

mienicah so Rusi brez uspeha poskušali s prodiranjem. Med železnico Rovno-Kovel so bili vsi sovražnikovi napadi odbiti. — Lahki so pri Doberdobu s topništvom napadli, enako pri Gorici. Napade pešcev smo odbili. — Naši letalci so poleteli nad Verono in Paduo.

Salandra v škripcih.

Kakega pomena so avstrijske zmage na tirolsko-laškem bojišču, osvetli najbolje nezaupnica, ki so jo poslanci po večini izrekli ministru-predsedniku Salandri. Nič ni pomagalo, da je minister prav spretno pojasnjeval in branil stališče in delo vlade. Nas posebno zanima hvala, ki jo je v svojem poročilu moral nehote dati našemu vojnemu poveljstvu in našim vojakom. Dočim smo se mi — dejal je Salandra — pripravljali in trudili, da bi premagali na vzhodu (to je ob soški meji) trdovratno upiranje in dosegli one meje, ki smo si jih postavili za cilj sedanje vojske, zbral je sovražnik močno napadalno armado v tridentinskem kotu. Zbral si je ta prostor, ker je dobro zavarovan, ker je čutil, da smo mi tam najslabše utrjeni in ker je tu najkrajša pot skozi gore v naše ravnine.

To je bila za nas najslabša točka cele meje, ki se je določila leta 1866, ker pušča našemu dednemu lovačniku vedno odprta vrata v našo hišo. (Poslanci mr-mrajo; čujejo se glasovi: Zakaj pa niste vrat zaprli?) Priznati pa moramo, da ko bi bili imeli boljše pripravljene utrdbe in boljše oskrbljeno vojaštvo, da bi sovražnik ne bil tako hitro in tako daleč prodril. (Glasovi: S tem sami sebe obtožujete.) Iz sovražnikovih ust tako priznanje za naše vojno vodstvo, je nekaj redkega.

Salandri pa vse njegovo dokazovanje ni moglo pomagati. 197 poslancev proti 158 je izreklo vladi nezaupnico. Vlada bi v mirnih časih morala takoj odstopiti. Kaj se sedaj zgodi, ne vemo, ker vnanje zvezne države, posebno Angleška in Francoska, pritiskata na Laško, naj sedaj vlade nikar ne spreminjajo. Najbrže da voz

tako rešijo, da bodo od raznih strank, ki sedaj nimajo svojih zaupnikov pri vladi, poklicali nekaj poslancev v ministrstvo.

Toda naj store, kar hočejo, to je gotovo, da še par avstrijskih odločilnih zmag avstrijskih na laškem ozemlju, in Lahki bodo, naveličani vojske, prepričani, da jim sedanja vojska ne more donesti nobenih koristi.

Ruski napadi.

Rusi so se celo zimo in pomlad pripravljali na nove napade in zanje pripravili silne množice vojakov in vojnega blaga. Za našo armado so sedaj trenutki zelo težavni, ker ima na dveh straneh sovražnike, ki jo z vsemi silami napadajo. — Rusi poročajo, da so naši izgubili ujetih, mrtvih in ranjenih vojakov stotisoč mož. To je seveda silno pretirano, res je sicer, da so hude izgube gotove ob napadih na tako dolgi fronti — govori se o 360 kilometrih — tembolj, ker je znano, da ruskim poveljnikom ni nič za življenje svojih vojakov. Vendar to ne bo potrdilo naše armade in tudi ne prebivalcev v zaledju. Rusi so že početkom vojske uspešno poskusili s takim prodiranjem, pa so jih ob svojem času naše in zavezniške čete zopet pregnale globoko notri v sovražno zemljo. Prikrivati si pa vendar ne smemo, da se je s tem položaj za mir poslabšal, ker treba bo zopet časa, da se vojni dogodki zopet za nas ugodno obrnejo. Upajmo torej, da junaško prebolimo to poskušnjo in da bo končna zmaga zagotovljena avstrijskemu orožju.

Ob sklepu lista.

Anton Bratina — mrtev.

Na binkoštni ponedeljek so zahtevali laški izstrelki novih žrtev, med katerimi je bil zopet slovenski duhovnik. Pred cerkvi jo v št. Petru je stal č. g. Anton Bratina, vikar v pokoju, in je ravno pripovedoval šempetercem, kako bo treba še ta mesec pokositi seno. Tedaj prileti laški izstrelak in zadene č. g. vikarja Bratina. Č. g. vikarja so prenesli koj v dom »Kmetijskega društva«, kjer mu je č. g. dekan dr. Fr. Knavs podelil sveto poslednje olje. Kmalu nato je izdihnil. Poleg njega je bilo ubitih še drugih pet oseb, petnajst pa ranjenih. — Bil je blag gospod, ki se je zlasti začasa svojega službovanja v Kostanjevici udeležil preporeda krščansko-socialne misli na Goriškem.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specijalnega blaga;

zalogo najboljših mlekarjskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;

zalogo zajamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljših domačih slivovk, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);

zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;

zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modre galice.

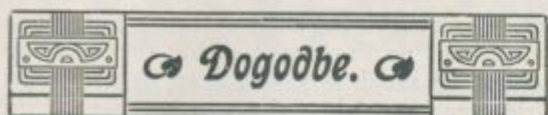
Obliž Elsa

Kdor svojih kurjih očes ne odstrani, mu je vsaka pot muka ter slabi z bolečino tudi celo telo.

Bolečin prosta odstranitev

kurjih očes

je za vsakogar, ki jih ima, prava blagodat. Nikoli ne moremo dovolj svariti pred izrezavanjem kurjih očes. Lahko vrežemo pregloboko, ne da bi to opazili, noga je vedno izpostavljena prahu in nesnagi, to pride v rano in nešteto slučajev krvnega zastrupljenja s smrtnim izidom se je na ta način že zgodilo. Kurja očesa se dajo brez noža lahko, zanesljivo in hitro odstraniti s Fellerjevim turistovskim obližem z znamko »Elsa«. Obliž za kurja očesa, cena 1 krono, v škatli 2 kroni, ali Fellerjeva turistovska tinktura z znamko »Elsa« (tekoča tinktura za kurja očesa, cena 2 kroni). Tisoči turistov, orožnikov, pismonoš, vojakov, kmetov in dam, ki nosijo ozke čevlje, kakor tudi vsi, ki so ga rabili, ga priporočajo kot sredstvo, ki najhitreje in zanesljivo odstrani kurja očesa. Dočim odstrani večina drugih sredstev zoper kurja očesa, kakor tudi izrezavanje itd., samo gornji del kurjih očes, korenino pa puste, tako da kurja očesa hitro zopet zrastejo, odstranijo prej imenovani izdelki kurja očesa popolnoma s korenino vred. Oba izdelka kakor tudi prašek proti potenju telesa in nog (cena 1 krono) — se naroči pri E. V. Fellerju, lekarnar, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska).

Podrobnosti iz življenja na fronti.

Nagloma sem moral prevzeti poveljstvo pri bateriji v visokem gorovju. Ni bilo časa, da bi mi bil dal prejšnji poveljnik podrobna pojasnila. Ogledoval sem si poveljnikovo palačo, zbito iz surovih desk, in opazil sem začuden, da ima zavešenska okna. Mora biti torej še precej zavetno tu notri, kadar ne piha burja. Prejšnji baterijin poveljnik ni bil popolnoma brez čuta za uživanje umetnosti, saj je pokril barakine stene s časopisi in slikami iz časopisov. Iz njih sem uvidel, da je bil prejšnji poveljnik mož širokega obzorja, ki ni poznal ne narodnega, ne političnega in ne znanstvenega strankarstva, tudi za različne struje v umetnosti se ni brigal — kajti na steni so se širili časopisi vseh jezikov, strank in struj. Poleg oglasa, ki je vabil k nakupu kislega sira, je bilo naznanilo koncerta slavnega umetnika, poleg praška za uši se je smehljala ljubka dekliška glava, pod njo so razodevale debele črke, da kupuje Aron Umazanec stare cunje in kosti.

Zame vse preveč umetniškega užitka. In sklenil sem v svojem srcu, da obijem stene z žaklji iz jarkov, ki so ležali zdaj prazni v napoto. Nekoč so bili ti žaklji pač zamišljeno sivkaste boje, zdaj so pokriti z zeleno plesnijo, kar je prijetno za oči in zdravo za pljuča.

Iz takih umetniških premišljevanj me zbudi raskav glas. Pred menoj stoji vojak širokega, kozavega obraza in mi poroča: »Javljam pokorno, da obstreljuje Španija Rusijo.«

»Kaj, kaj?« se začudim prestrašeno. Vojak ponavlja nekoliko bolj krepko: »Izidor poroča, da obstreljuje Španija Rusko.«

Ko slišim to prečudno poročilo, se mi prevrže v mojih možganih prvi hip vsa konstelacija evropskih dežel. Tako prepričano je donel močni glas poročevalca, da sem začel ugibati: »Španija je napovedala torej Rusiji vojno, in kakor pravi poročevalec, obstreljuje Španija že Rusijo. Za Boga! Kak nestvor od topa mora biti to, ki je zmožen, da strelja preko Francije in Nemčije na Rusijo! Kdo ga je izumel in kje so ga vlili? Kaj takega bi pač rad slišal in videl. In ta dobri Izidor je res ljubeznjiv, da mi poroča tako novico.

Te misli so mi preletele možgane in so se strnile v drugo jasno in umevno misel: Vojak pred menoj je revež, zmedlo se mu je... Kaj naj počnem z njim? — Pomiriti ga moram; očitno je, da ga razburja vojna med Španijo in Rusijo. S pomirjajočim glasom zdravnik mu pravim previdno: »Novica je res jako važna, prijatelj, opozorim te pa, da moraš biti previden pri poročanju in priobčevanju takih novic, da ne nastane kak nesporazum.«

Vojak me gleda debelo in pravi: »Sem telefonist in javljam, kar mi naroča Izidor.«

Torej Izidor... Kak šaljivi telefonist je potegnil mojega. Pojdimo torej k telefonu, da slišimo, kaj pove dovtipni Izidor. — Telefon kliče ravno. Telefonist skoči kakor besen k njemu in tuli vanj: »Halo Izidor! Tu mačjek. Zvezo z Jurijem? Takoj!« — Telefonist naredi zvezo, jaz poslušam. In zdi se mi, da se je zmedlo vsem tu gori. Stavki kakor: »Skozi spalnico se ne sme. Jurij čaka odrešitve. Barbara naj strelja. Nemogoče, plin uhaja premočno. Halo Jerica, halo! Jerica nima časa, naj vas zvežem z Rozo ali s Kato? — Mir na celi črti! Gospod adjutant, Velikan hoče govoriti!« — mi bijejo na uho. Primem se za glavo. Ali je tu gori vse znorelo ali sem znorel samo jaz? — Kar mi razsvetli rešilna misel možgane in mi povrne prisotnost duha: Ta

imena in besede so le skrivanke za pravi pomen poročil. Hitro prelistam ključ skrivank in izvem: Izidor je črnovojniški bataljon. Rusija je del naše utrjene črte in Španija majhna sovražna baterija. Druga imena pomenijo baterije, poveljstva, opazovalce.

Juhe. V sedanji draginji ima juha več pomena kot kdaj. Dobra gosta juha segreje in nasiti, torej ni potreba toliko od druge jedi. Juha je lahko kosilo, večerja in zajuterk. Ne mislimo pa tu na mesne juhe, ampak na takozvane postne ali zelenjadne juhe. Dobra juha iz fižola ali zelenjave je vedno več vredna kakor slaba mesna. Vse kocke ne naredijo slabe mesne juhe dobre, zelenjadna juha pa je dosti boljša s kocko. In kolike redilnosti je bobova, lečina in druge take juhe napram vodeni mesni. Za dobro mesno juho je treba po $\frac{1}{4}$ kg mesa na osebo, a pri današnji draginji pride $\frac{1}{4}$ kg na več oseb. Iz vsakovrstnih ostankov, kosti, skorij se skuha lahko dobra juha. Da je bolj redilna in nasitna, se jo zgosti lahko s kosčkom stare kruhove skorje ali z moko,

Kadornovo poročilo:
»Zaradi oblačnega vremena nobenih vojnih
»dogodkov.«
(V oblaku obraz Borojeviča.)

ki se podmete, ko je juha že kuhana in pusti še parkrat prevreti. — Kosti se kuhajo lahko dvakrat; lahko se denejo prvič cele in drugič razsekane. Koža od slanina, ostanki gnjati ali druge svinjine se porabijo tudi. Juha, na kateri se je kuhala slanina ali klobasa, se porabi, tudi voda karfijole, fižola, riža, rezancev — vse, kar ima kaj v sebi. Na suho juho se

zakuha lahko zdrobovi cmoki: Deni v lonec malo masla in $\frac{1}{4}$ litra vode, zavri in zakuha toliko zdroba, da se loči kepa od lonca, ohladi, raztepi na žlici vode dva jajca, vmešaj v zdrob in zakuha žličnike v vrelo juho. — Spomladi skuhaš lahko dobro zelenjadno juho iz vršičev mlade kreše, lobode, bobobnika in kislice. Te otrebi, razreži na drobno, pari na maslu, popraši z moko in zalij. Juha mora biti gostljata. V skledo ubij jajce in raztepi z žlico smetane ali malo mleka, nareži noter posušenega kruha, da se napoji, in vlij vrelo juho gori. — Izvrstne so korenjeve, špargeljeve in vohrovtove juhe; karfijolina nadomestuje z vso častjo mesno. Tudi zelenjadna se mora zgostiti z moko in kruhom. Ako se primeša še jajce in smetana, pridobi mnogo na okusu.

Kruhovka je moč otrok in starcev, pa tudi delavnemu in nedelavnemu človeku dene dobro. Pride tudi ceno, ker se porabi lahko posušene ostanke kruha. Dosti okusnejša je kruhovka, če zarumeniš ostanke v pečici in jih stolčeš; vtepeno jajce in kocka se ne bosta nikomur zamerila. Kruhovka, kuhana na pivu, na vinu ali na jabolčniku, je nekaj izbornega za stare ljudi. Kuha se lahko tudi na dveh delih vode in delu vina ali jabolčnika in vkuha malo rozin in sladkorja, sladke skorje. — Vsaka juha je bolj okusna, gostljata in redilna, če kuhaš v njej skorjo posušenega kruha. Kruhove iz črnega kruha so skoraj boljše, nego iz belega.

Rezančno juho, zabeljeno s smetano, imajo otroci radi. Rezance skuha na slanim kropu, v skledi raztepi jajce in smetane in zlij juho v skledo.

Zmetkina juha je marsikomu ljuba in za vsakega zdrava jed. Moke vmeti po potrebi v zmetko, prevri in zlij na rumenjak, ki si ga raztepla prej z mlekom, z beljaka pa stepi sneg in vtepi v juho. Nareži v njo posušenega kruha.

Sladke juhe so prav pripravne otrokom in bolehnim za večerjo. Skuhajo se iz sadja, bodisi iz svežega ali iz posušenega, iz mezež in omak. Tudi mlečne in vinske juhe se oslade. Ošipkova, hruškova, češpljeva in črešnjeva juha so veselje otrok. Za jabolčno juho se kuhajo olupki in osrčje na pol jabolčnika in pol vode. Ko je kuhano, se pretlači in kuha na odlitku jabolčne rezine in pest rozin. Zgosti se z žlico ovsene moke, osladi in odstavi, da se ohladi. Ta juha se je mrzla; vanjo nadrobi žličnatih piškotov, a šele, preden daš na mizo. — Ravnotako se skuha kutinova juha.

Dobro kostno juho skuhaš, če deneš, kar imaš presekanih kosti, dve čebuli in malo masti v železen lonec in zarumeniš malo kosti, potem potrosi z moko ali s kruhom, da se zarumeni še to. Zalij toliko, da ostane dovolj juhe, ko se pokuha, in nameči v vodo, kar imaš od ostankov svinjskega mesa, kruhove skorje, krompirja, zelenjave. Lahko deneš več korenja ali vohrovta, kakor se ti pač bolj dopade. Ko je kuhan krompir, pretlači juho. Lahko ji dodaš še smetane, maggija in jajce, a potrebno ni, ker bo dovolj močna in okusna.

Ledvična juha ni jako v navadi. Za to je treba kostne juhe. Ledvice — lahko so telečje ali svinjske — opari in razreži na tenke rezine, deni pol ure pred kosilom v majhno ponev in pari jih na maslu. Kostno juho precedi in skuha na njej par kruhovih skorij in par krompirjev. Ledvice deni z mastjo vred v skledo in zlij juho nanje. Ako daš k tej juhi polento ali drugo jed iz moke, je to nasitno kosilo.

Dobra pesina solata. Navadno se nalije na kuhano peso kisa in se jo pusti več ur v kisu. To pa ne ugaja vsakemu želodcu. Prav okusna je pesa, če jo zabeliš takoj, ko je olupljena, z oljem in ji primešaš ravno kuhan in zmečkan

krompir. To naj stoji par minut, potem si okisa vsak po volji. Čebula in kumina morata biti tudi na pesi. Prav dobra je tudi pesa z kislim zeljem. Zelje opravi na olju ali na masti, skuhaj peso in vmešaj vanj, potem še par spečenih zmečkanih krompirjev.

Poper in paprika ne ugajata vsakemu žledcu; ako je teh začimb malo preveč, pa škodujejo naravnost. Imamo pa dve domači rastlini, ki nam nadomestujeta s pridom žgoči poper, to sta poprovník ali žgoča kreša (*Sepidium*) in bosiljak. Mlado listje poprovnika se deva k solatam in omakam, tako tudi h kislim kumaricam. Posušeno listje se zmane in rabi kakor poper. Tako tudi nežnovonjivi bosiljak, ki je tudi zdravilna rastlina in se uživa na vino za omotico in krče, se deva v juhe in k meseniam. Bosiljak ima prav poprov okus. Škoda samo, da ni ta nežna in dehteča rastlina pri nas tako vdomežena kakor na Hrvaškem.

Zanimiv poselski red. Velika težava gospodinj so dandanes posli, zdi se pa, da tudi prejšnja stoletja niso bili posli radost gospodinje, in zanimivo je, kako je bilo v Berlinu pod kraljem Friderikom Viljemom I., kjer so posli delali skrbi celo kralju samemu in je rešil kralj to vprašanje s poselskim redom. Iz določil tega reda spoznamo, kake razmere so vladale v tem oziru v stolnici pruskega kraljestva. Dekle so uhajale iz službe, kadar se jim je zdelo. Starinarice, ki niso bile pod nikako kontrolo, so dajale deklam potuho, so jih sprejemale k sebi, so jim dajale službe, so jih navajale, da so kradle svojim gospodinjam in nosile k njim. Po cele dvanajstotice deklet je sedevalo pri starinaricah. Predle so zanje in opravljale gospodinje. Dekle so pozabile v Berlinu hitro, da so prišle s kmetov s culico v roki. Polakomnile so se rdečih in modrih nogavic, nosile so svilena krila, naškrobane otratnike s čipkami in lase kakor meščanke. Dekle so hotele prekašati po obleki hčere mestnih rokodelcev. V tovarnah, katere je podpiral sam kralj v ta namen, so izdelovali »ruš«, neke vrste debelega volnenega blaga, nalašč za posle, ki pa so segali raje po svili. Vsled tega je bilo prišlo do ukaza, da naj strga redar poslu, ki hodi v svileni obleki, taisto kar na ulici raz život. Da bi ohranile posle pri hiši, so jim dajale gospodinje vedno večje mezde in bogate darove za praznike. Posli so delali grdo s porcelanasto in cinasto posodo, ako jih je pokarala gospodinja, so se znašali nad posodo. — Da se pride v okom vsem tem neredom, je določil kralj, da se nastavijo v vsakem delu mesta dve pošteni ženi ali dva moža, ki so dobili od rotovža list in pečat, da smejo posredovati poslom službe. Odslej so smele gospodinje sprejeti v službo samo posla, ki je imel potrdilo, da je služil celo leto pošteno pri eni in isti gospodinji. Ako so služili pošteno in jim ni hotela gospodinja dati ob koncu leta potrdilnega lista, so se pritožili na sodniji in ta jim je pripomogla do pravice. Ta »Gesindezettel« je oddal posel gospodinji, ko je stopil v službo, in ga je dobil šele pri izstopu. Nadomestoval je ta list sedanje poselske knjige. S tem je hotel kralj preprečiti potepanje poslov, oziroma brezposelnih, ker je vedel, kaka nevarnost so potepenci. Ob selilnih kvartalih, to je za Mihaelovo, Janezovo, Veliko noč in Božič je pustil preiskati kralj vse mesto, če se ne potika kje kak posel brez službe. Ako je vzela kaka gospodinja v službo posla, ki ni imel izkaznice, je storila to na svojo odgovornost; če ji je ukradel tak posel kaj in je naznanila policiji, ni dobila ukrade-

nega več nazaj, če so zasačili tatu, je zapadlo blago ubožni blagajni. Gospodinja si tudi s tem ni mogla pomagati, da bi smela zmanjšati poslu mezdo ali da bi ponudila več in izvabila s tem boljšega posla iz druge hiše. Kraljeva postava je določala strogo, koliko in kaj gre temu in onemu. Posrednik je dobil od obeh strank po štiri groše. Ara ni smela presežati osem grošev. Plača je bila trdno določena, in sicer na leto: kuharica, ki je znala dobro kuhati in peči, je dobivala letno 8—12 tolarjev. Kuharica, ki je znala izdelovati tudi fino pecivo in je nadomeščala lahko kuharja, je dobivala 14 do 18 tolarjev. Dekla, ki je šivala, prala in opravljala druga hišna dela, 8—9 tolarjev. Hišna 12—16 tolarjev. Neomozena dovilja, ki ni imela otroka, je dobivala 12—14 tolarjev na leto, ona, ki je imela otroka, pa 16—20 tolarjev. Pestunja 10—12 tolarjev. Kočijaž pri dveh konjih na leto 12—14 tolarjev in livrejo, vsaki dve leti novo, ko je šel iz službe, je otala livreja pri hiši. Kočijaž pri 4—6 konjih je dobival 14—16 tolarjev. Glasnik (Vorreiter) 8—12 tolarjev, sluga, 10—12 tolarjev, deček 5—6 tolarjev.

Tudi božičnico je določil kralj. Tolar ali dva sta bila dovoljena, kaj drugega poleg tega je prepovedal kralj in določil kazni za prestopke te zapovedi. Vidi se iz teh določil, da je poznal kralj dobro razmere. Za vsak tolar, ki bi ga dala gospodinja poslu preko določene vsote, bi morala plačati 50 tolarjev prvič, drugič 100 tolarjev, za vsak groš vrednosti pa tolar kazni. Zdi se, da je mislil Friderik Viljem I., da je ovaditelj ali ovaduh včasih potrebno zlo, kajti določil je procenke, ki pripadajo onemu, ki ovadi take prestopke. Nepokornim poslom je grozila ječa ali prisilna delavnica, za tatvino, pri kateri je odprl posel kaj s ključem, so bile določene — vislice.

Modra je bila določba, da ne sme povisati gospodar tri leta poslu mezde, ako se je pa držal posel tri leta hiše, potem mu je smel zvišati po svoji volji, siliti ga pa ni smel posel k temu.

Posli v velikih hišah so imele lepe mezde, boljše nego kak uradnik tiste dni. Grumbkov je imel kuharja, ki je dobival letno 400 tolarjev. Tak kuhar je gledal prezirno na ubožega dijaka, ki je poučeval različne predmete, da

vorile francoski. Na tedaj običajnih potovanjih gospodičev na Francosko so bili ti popolnoma odvisni od svojih slug. — Zdi se, da ni dosegel Friderikov poselski red pravega uspeha, kajti par let zatem je izdala policija ukaz, da se preiščejo vsi lokali, kjer se zbirajo posli in se dogovarjajo k uporabi napram gospodarjem.

Podvodni čoln za rešitev Napoleona. Jetnik na otoku sv. Helene je imel prijatelje, ki so ga hoteli rešiti mučnega jetništva. Znamenito je pri tem, da je bil namenjen za njegovo rešitev podvodni čoln, ki se smatra splošno za pridobitev sedanje dobe. Knjiga, ki je izšla pri Schöblerju na Dunaju (Vierzig Jahre aus dem Leben eines Toten), nam pripoveduje o naklepih Napoleonovih prijateljev. Za podlago ima spomine nekega častnika. Imenuje lorda E., ki je bil poseben častilec cesarjev in je zalagal in vodil rešilno akcijo. Predlagal je svojim somišljenikom, da bi rešili Napoleona ali na skrivni poti pod morjem ali po nedosežni poti zračnih višav, ker ni varna navadna pot v brodu po morju. Za zračno pot je priporočal zrakoplov s privezanim čolnom, na katerem bi se spustili lahko v slučaju potrebe na morje, za nenavadno pot pod površino morja pa je priporočal čoln, ki bi plul več čevljev pod površino, ki bi se spustil lahko še niže ali vzdignil višje in bi imel prostora za osem do deset oseb. Čoln izdeluje spreten mehanik v Ameriki, mož, ki se razume tudi na gradnjo ladij. Model čolna je dobil lord C. že v London in ga je preizkusil. Stroji delujejo točno. — Napoleonovi prijatelji so zavrgli zračno pot, ki je bila tedaj še bolj nevarna, ker je bilo krmarjenje po zraku negotovo in so se oprijeli misli, da bi spravili Napoleona pod morjem iz otoka. Fantastična pot jim je razburjala misli, kako bi se čutil nadzornik jetnikov, ko bi izginil jetnik neznano kam, neznano kod. Napoleonova smrt je ustavila te skrivne prireditve za beg. Kam je prišel podvodni čoln, ki je bil najbrže Fultonov, saj je bil Fulton mož izumov, ki se niso znali ceniti še takrat, se ne ve. O Fultonu se ve, da je posnel in izpopolnil poizkus Buschnela, ki je hotel razstreliti pod vodo sovražno ladjo; je bil torej že izumil nekak čoln potapljač. Fulton se je bil vrnil v svojo domovino Ameriko, ko je bil ponudil svoje izume Francozom in Angležem, v Ameriki se je posvetil popolnoma gradnji parobrodov, v veliko zabavo nevernikov, ki so se posmehovali njegovemu trudu. Morda je porabil podvodnikove dele pri parobrodskih strojih; niko ne ve, kam je izginil prvi podmorski čoln.

Darujte za „Rdeči križ“.

Proti bolečinam v udih se je zadnja leta pojavilo neštevilno vtiralnih sredstev. Večina jih je zopet izginila, ker se niso izkazala. Pojavljajo se pa še vedno nova sredstva, ki jih s kričečo reklamo ponujajo. Kdor pa se ne bo bavit z novimi nepreizkušenimi vtiralnimi sredstvi, porablja za odstranitev bolečin v udih zaupljivo že pred 20 leti preizkušeni in od mnogih zdravnikov priporočeni Fellerjev rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-Fluid«. Na mnogoštevilnih razstavah je bil odlikovan z zlatimi kolajnami. Mnogi zdravniki so se pohvalno o njem izrazili in nad 100.000 zahvalnih pisem ga priporočajo v vznesenih besedah hvalečnosti za odstranitev mučnih, pogosto zastaranih bolečin v udih. 12 steklenic pošlje franko za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elstrg št. 331 (Hrvatska). Istotam se lahko naroči Fellerjeve nalahno odvajalne rabarbarske kroglice z znamko »Elsa-Pillen«, 6 škatlic franko samo 4 K 40 h, ki ne učinkujejo dražično, ne draže želodca in so popolnoma neškodljive ter zelo priljubljene. Izborjen je in hitro olajša bolečine Fellerjev klinček proti migreni (»Elsa-Mentolstift«). 1 karton stane samo 1 krono. Priročna poraba. (ec)

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.

Knjigoveznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6 ☐☐☐☐☐☐

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

se je le preživel. Sluga, ki je znal ravhati v lasulje, kuhar, ki je znal kuhati na francoski način, je imel več gotovosti, da dobi dobro službo, kakor učenec vede, posebno če je znal govoriti sluga francosko, prati svilene nogavice. Tako so imele vplivno besedo tudi hišne, ki so poznale skrivnosti lepoticenja in so go-